

תקציר

הסילוק במעמד יום הכיפורים בפייטנות הספרדית: גילוי חדש ומשמעותו

מאת

אריאל זינדר

מאמר זה מציג לראשונה את הנוסח המלא של הסילוק שכתב ר' שלמה אבן גבירול לשחרית של יום הכיפורים. עד כה הודפס סילוק זה של אבן גבירול באופן חלקי ומקוטע, וחסרו בו לגמרי כ־25 שורות שיר. לאור ממצא חדש בכתב יד נדפס כאן הסילוק במלואו, על פי מספר מחזורים עתיקים ומקורות מן הגניזה הקהירית. הפיוט מורכב משבעה חלקים ומחזיק כ־170 שורות שיר, והוא מוצג בלוויית חילופי נוסח וביאור מקיף.

בהמשך המאמר מוצג גילוי נוסף: חלק מתוך סילוק ליום הכיפורים שניתן לייחסו במידה גבוהה של ודאות לקודמו של אבן גבירול, ר' יוסף אבן אביתור, ושיש סיבות טובות לשער שגם הוא נועד לתפילת שחרית. כאן אין מדובר בנוסח מלא אלא בקטע בלבד, אך גם בזה יש חידוש רב, שכן עד היום לא נודע כלל סילוק של אבן אביתור לתפילה זו.

לאור חשיפת נוסחיהם של סילוקים אלה נדון במאמר היבט מרכזי בפואטיקה שלהם – ריבוי סממני התבנית והארגון הצורני. היבט זה של הסילוקים מפתיע, כיוון שעל פי רוב נתפס הסילוק כפיוט נטול סממנים כאלה. בעקבות מחקריו האחרונים של שולמית אליצור על תולדות הקדושתא נחשפים שורשיה העתיקים של נטייה צורנית זו. כך מלבד התרומה להכרת נוסח הסילוק הספרדי המאמר מבהיר עיקרון מכונן בפואטיקה שלו.

ד"ר אריאל זינדר, החוג לספרות, אוניברסיטת תל אביב, ת.ד. 39040, רמת אביב, תל אביב 6997801
arieldov@tauex.tau.ac.il